

**АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ЗАКАРПАТСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ**

**РЕКОМЕНДАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ**

24.04.2017

м.Ужгород

№ 04-20/27-рк/к

КП «Виробниче управління
водопровідно-каналізаційного
господарства м. Ужгорода»
вул. Митна, 1, м. Ужгород, 88000

Про припинення дій, які містять
ознаки порушення законодавства про захист
економічної конкуренції

Адміністративна колегія Закарпатського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України за результатами розгляду заяви гр. Шип Л.М. щодо зловживання монопольним становищем з боку КП «Виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства м. Ужгорода»

встановила:

Комунальне підприємство «Виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства міста Ужгорода» (далі – КП «ВУВКГ м. Ужгорода») діє на підставі Статуту, затвердженого наказом департаменту міського господарства Ужгородської міської ради № 192 від 14.09.2012 року, зареєстрованого державним реєстратором виконавчого комітету Ужгородської міської ради 03.10.2012 року, реєстраційний номер 13241050019000784.

КП «ВУВКГ м. Ужгорода» є юридичною особою, веде самостійний баланс, має власні основні та оборотні засоби, поточні та інші рахунки у банківських установах, самостійно складає бухгалтерську та статистичну звітність, від свого імені укладає договори, набуває майнові та немайнові права, несе зобов'язання, виступає позивачем, відповідачем в суді, має печатку зі своїм найменуванням та інші реквізити.

Юридична адреса: м. Ужгород, вул. Митна, 1.

Ідентифікаційний код – 03344326.

Відповідно до Статуту основними видами діяльності КП «ВУВКГ м. Ужгорода» є: добування, виробництво і транспортування споживачам питної води, приймання, відведення і очистка стічних вод; відпуск питної води, облік кількості спожитої води і відведених стоків, контроль за якістю та використанням води; технічна експлуатація систем водопостачання і водовідведення та їх ремонтно-експлуатаційного обслуговування; ремонт та перевірка засобів обліку води.

Виходячи з вищезазначеного, КП «ВУВКГ м. Ужгорода» є суб'єктом господарювання в розумінні абзацу 12 статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Територіальним відділенням проведено дослідження ринку централізованого водовідведення в межах с. Оноківці, Ужгородського району.

Відповідно до пункту 3.1. Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України 05.03.2002 №49-р та зареєстрованої у Міністерстві

юстиції України за № 317/6605 від 01.04.2002 (далі – Методика) об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є:

- суб'єкт господарювання – комунальне підприємство «Виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства міста Ужгорода»;
- товар – послуга з централізованого водовідведення.

Споживачами вказаного товару є фізичні та юридичні особи, які отримують або мають намір отримати послугу з централізованого водовідведення в с. Оноківці Ужгородського району.

Продавцем товару є КП «БУВКГ м. Ужгорода».

Ринок товару (товарний ринок) – сфера обороту товару (взаємозамінних товарів), на який протягом певного часу і в межах певної території є попит і пропозиція (пункт 1.3. Методики).

Товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого. Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) за показниками взаємозамінності, окремими з яких є наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи), відсутність суттєвої різниці в цінах, подібність якісних показників, взаємозамінність товарів з точки зору їх виробників (пункт 5.1. Методики).

Відповідно до визначення, наведеного у Правилах надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 № 630 (із змінами):

- централізоване водовідведення – послуга, спрямована на задоволення потреб споживача у відведенні стічних вод, яка надається виконавцем (виробником) з використанням внутрішньобудинкових централізованих систем водовідведення.

Взаємозамінні товари (товарні групи) з огляду на умови отримання послуг централізованого водовідведення, відсутні. Також, ці послуги не можуть бути замінені послугами з існуючих альтернативних джерел, а споживачі послуг, які їх отримують, не можуть відмовитись від послуг централізованого водопостачання, які надає підприємство.

Національною комісією, що здійснює регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, КП «БУВКГ м. Ужгорода» було видано ліцензію серії АЕ № 287981 від 25.12.2014 на здійснення централізованого водопостачання та водовідведення та постановою Національної комісії від 23.10.2015 № 2642 цю ліцензію переоформлено на безстрокову.

Згідно із статтею 5 Закону України «Про природні монополії» централізоване водопостачання відноситься до сфери діяльності суб'єктів природної монополії.

Відповідно до статті 7 Закону України «Про природні монополії» діяльність суб'єктів природних монополій у сферах, визначених у статті 5 цього Закону, а також діяльність суб'єктів господарювання на суміжних ринках підлягає ліцензуванню відповідно до закону.

КП «БУВКГ м. Ужгорода» включено до Зведеного переліку суб'єктів природних монополій на ринках послуг з централізованого водопостачання та водовідведення.

До Зведеного переліку включаються суб'єкти господарювання (юридичні особи), які виробляють (реалізують) товари на ринках, що перебувають у стані природної монополії та включені до реєстрів суб'єктів природних монополій у відповідних сферах органами, що здійснюють державне регулювання у сфері природних монополій.

Враховуючи викладене, товарними межами ринку за показниками взаємозамінності, подібності та призначення, споживчих властивостей та умов використання товару, є надання послуг з централізованого водовідведення.

Територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належить до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним (пункт 6.1. Методики).

За інформацією КП «ВУВКГ м. Ужгорода», підприємство надає послугу з централізованого водовідведення споживачам с.Оноківці.

Згідно рішення Ужгородської міської ради від 31.05.2013 № 896 каналізаційну мережу в с. Оноківці було передано на баланс КП «ВУВКГ м. Ужгорода».

Ліцензійними умовами провадження господарської діяльності з централізованого водопостачання та водовідведення визначено поняття система централізованого водовідведення (каналізація) - комплекс об'єктів, споруд, колекторів, зв'язаних єдиним технологічним процесом відведення та очищення комунальних та інших стічних вод населених пунктів.

Враховуючи зазначене, територіальними (географічними) межами ринку централізованого водовідведення є с.Оноківці Ужгородського району.

Часові межі ринку визначаються як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою (пункт 7.1 Методики).

Часовими межами ринку визначено 2016 рік та I квартал 2017 року.

Споживачами послуг з централізованого водопостачання є фізичні та юридичні особи, які отримують або мають намір отримати послуги з централізованого водопостачання.

Бар'єрами вступу потенційних конкурентів на ринок централізованого водопостачання є адміністративні, пов'язані з необхідністю отримання в користування комплексу споруд, призначених для централізованого водовідведення, організаційні обмеження, пов'язані з необхідністю отримання дозвільних документів, та економічні, зокрема, побудова відповідної інфраструктури, яка потребує значних капіталовкладень та тривалого часу.

Таким чином, КП «ВУВКГ м. Ужгорода» за результатами діяльності 2016 року та I кварталу 2017 року, як суб'єкт природної монополії, займає монопольне (домінуюче) становище на ринку централізованого водовідведення в межах діючих каналізаційних мереж с. Оноківці Ужгородського району з частками по 100,00 відсотків відповідно.

До Закарпатського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надійшла заява гр. Шип Л.М. (с. Оноківці, Ужгородського району) щодо нарахування КП «ВУВКГ м.Ужгорода» плати за послугу з централізованого водопостачання по нормах без врахування показників лічильника (засобу обліку води).

В межах с. Оноківці послуги з централізованого водопостачання та водовідведення надають два підприємства:

- послугу з централізованого водопостачання надає ДКП «Комунальна служба» Оноківської сільської ради;
- послугу з централізованого водовідведення - КП «ВУВКГ м.Ужгорода».

Відповідно до статті 19 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» відносини між учасниками договірних відносин у сфері житлово-комунальних послуг здійснюються виключно на договірних засадах. Учасники відносин у сфері житлово-комунальних послуг є: власник, споживач, виконавець, виробник. Виробник послуг може бути їх виконавцем.

Відносини між суб'єктом господарювання, предметом діяльності якого є надання житлово-комунальних послуг і фізичною та юридичною особою, яка отримує або має намір отримувати послуги з постачання холодної води і водовідведення, порядок обліку і оплати цих послуг регулюються Правилами надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води та водовідведення, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 № 630 (далі – Правила надання послуг).

Послуги надаються споживачеві згідно з договором, що оформляється на основі Типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 № 630.

Послуга з централізованого водовідведення КП «ВУВКГ м.Ужгорода» споживачу Шип Л.М. надається на підставі договору № 59 від 23.01.2015 року.

Згідно Договору, плата за послугу з централізованого водовідведення здійснюється за показниками засобу обліку води.

У Договорі також зазначено норму споживання на 1 особу з централізованого водовідведення у розмірі 8 куб.м.

Пунктом 20 Правил надання послуг визначено, що плата за надані послуги вноситься споживачем відповідно до показань засобів обліку води і теплової енергії або затверджених нормативів (норм) споживання на підставі платіжного документа (розрахункової книжки, платіжної квитанції тощо) або відповідно до умов договору на встановлення засобів обліку.

Відповідно до пункту 17 Правил надання послуг послуги, з водовідведення оплачуються споживачем з **розрахунку обсягу витрат холодної та гарячої води** згідно з нормативами (нормами) споживання або показаннями засобів обліку води.

За інформацією споживача Шип Л.М., нарахування плати за послугу з централізованого водовідведення КП «ВУВКГ м.Ужгорода» протягом 2015-2016 років здійснювалось відповідно до показань засобу обліку води.

В грудні 2016 року у зв'язку з проведенням державної повірки засобу обліку води, ДКП «Комунальна служба» лічильник споживача Шип Л.М. було розпломбовано, про що складено акт від 14.12.2016 року.

За результатами повірки, засіб обліку води було визнано непридатним до подальшої експлуатації.

У зв'язку з цим, споживачем Шип Л.М. було замінено засіб обліку води на новий, який опломбовано ДКП «Комунальна служба» (акт від 26.12.2016 року) та КП «ВУВКГ м.Ужгорода» (акт від 30.12.2016 року).

За зверненням споживача Шип Л.М. щодо незадовільного стану труби стояка і ліквідації пошкоджень, ДКП «Комунальна служба» розпломбовано лічильник, в тому числі знято пломбу № 15500276, встановлену КП «ВУВКГ м.Ужгорода», про що складено акт обстеження водомірного вузла від 26.01.2017 року.

На зазначеному акті є підпис начальника відділу контролю та обліку фізичних та юридичних осіб КП «ВУВКГ м.Ужгорода» Сироти Д.Ю. про отримання знятої пломби № 15500276.

Після ліквідації пошкодження, ДКП «Комунальна служба» лічильник споживача Шип Л.М. опломбовано, про що зазначено в акті обстеження водомірного вузла від 27.01.2017 року.

Споживач Шип Л.М. також звернулась до КП «ВУВКГ м.Ужгорода» щодо опломбування засобу обліку води.

КП «ВУВКГ м.Ужгорода» листом від 06.04.2017 № 441 повідомило територіальне відділення про те, що: «...Абонент порушив та самовільно зняв пломбу з приладу обліку, без попередження виробника, задля проведення ремонтних робіт. Для опломбування приладу, пломба якого порушена з будь-яких причин, Абонент письмово повідомляє підприємство про такий випадок та має оплатити вартість проведення повторного опломбування приладу обліку, так як повторне опломбування не входить до тарифу на водопостачання та водовідведення і не відноситься до ліцензійного виду діяльності, є допоміжною комерційною послугою, тобто платною...» (пряма мова).

В даному випадку, пломба була знята не споживачем, а виробником послуги з централізованого **водопостачання** - ДКП «Комунальна служба».

Відповідно до пункту 5.10 Правил користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України, засоби обліку в місцях їх приєднання до трубопроводів повинні бути опломбовані представником виробника і захищені від несанкціонованого втручання в їх роботу, яке може порушити достовірний облік кількості отриманої води...Неопломбовані засоби обліку до експлуатації не допускаються.

Отже, вводом вузла обліку води в роботу та опломбування лічильника виконавцем, забезпечується право споживача на установлення засобу обліку та взяття його на абонентський облік (підпункт 5 пункту 29 Правил надання послуг).

Таким чином, опломбування засобів обліку води необхідно для достовірного обліку кількості отриманої води, несанкціонованого підключення до мереж водопостачання,

безоблікового та відповідно безоплатного підключення до мереж водопостачання (крадіжок води).

КП «БУВКГ м.Ужгорода» в порушення вимог Правил надання послуг, безпідставно нарахувало споживачу Шип Л.М. плату за послугу з централізованого водовідведення за лютий 2017 року без урахування показів лічильника в обсязі 16 куб.м. стічних вод.

КП «БУВКГ м.Ужгорода» листом від 06.04.2017 № 441 повідомило територіальне відділення, що: «Відведення стоків має оплачуватися за опломбованими показами приладів обліку за встановленим тарифом. В разі самовільного зняття пломби, накладеної органом Держспоживстандарту або виробником, без його дозволу (п.5.18 Правил користування системами централізованого водопостачання та водовідведення в населених пунктах України, затверджених наказом № 190 Мінжитлокомунгоспом 27.06.2008 року) споживач сплачує витрати води згідно з п. 3.4 вищезазначених Правил як безоблікове водокористування з дня початку такого користування, розрахункових період при цьому складає один місяць» (пряма мова).

Згідно з пунктом 5.18 вказаних Правил знімати пломби, накладені органами Держспоживстандарту або виробником, має право лише виробник або споживач за дозволом виробника. У разі самовільних дій, споживач сплачує витрати води згідно з пунктами 3.3, 3.4 цих Правил.

Як уже зазначалось вище, пломбу знімав виробник ДКП «Комунальна служба», про що було відомо КП «БУВКГ м.Ужгорода».

Відповідно до пункту 3.2 Правил, водокористування вважається безобліковим, якщо споживач самовільно приєднався до систем централізованого комунального водопостачання та водовідведення або самовільно користується ними.

Однак, споживач Шип Л.М. має встановлений лічильник, опломбований ДКП «Комунальна служба», тому безоблікового самовільного водокористування з боку споживача не було.

Згідно з пунктом 10 Правил надання послуг, справляння плати за нормативами (нормами) споживання за наявності квартирних засобів обліку без урахування їх показань не допускається, за винятком випадків, передбачених абзацом 5 пункту 15 цих Правил. Виконавець не має права відмовлятися від врахування показань засобів обліку.

Встановлений споживачу Шип Л.М. лічильник захищений від вільного доступу та несанкціонованого втручання (опломбовано ДКП «Комунальна служба»).

Згідно з пунктом 3.14 Правил користування системами водопостачання та водовідведення у разі відсутності у споживача засобів обліку на каналізаційних випусках кількість стічних вод визначається за кількістю води, що надходить з мереж централізованого водопостачання та з інших джерел.

Облік води, що надходить з мережі централізованого водопостачання до споживача Шип Л.М. здійснюється за допомогою лічильника, опломбованого ДКП «Комунальна служба».

Отже, неврахування КП «БУВКГ м.Ужгорода» показань лічильника водопостачання споживача Шип Л.М. суперечить вимогам нормативно-правових актів.

Крім того, споживачу Шип Л.М. плата за послугу централізованого водовідведення нараховувалась на підставі норм водоспоживання для населення м. Ужгорода, затверджених рішенням виконавчого комітету Ужгородської міської ради від 25.07.2001 № 116.

Відповідно до пункту 4 Порядку розроблення та затвердження нормативів питного водопостачання, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 № 1107, нормативи питного водопостачання у конкретному населеному пункті розробляються згідно з Методикою визначення нормативів питного водопостачання населення спеціалізованими науково-дослідними організаціями на замовлення місцевих адміністрацій або органів місцевого самоврядування та затверджуються ними після погодження з місцевими органами виконавчої влади з питань охорони здоров'я, охорони навколишнього природного середовища та водного господарства.

Отже, норми питного водопостачання розробляються по кожному населеному пункту окремо з врахуванням його особливостей.

Таким чином, дії комунального підприємства «Виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства міста Ужгорода» щодо нарахування плати за послугу з централізованого водовідведення за нормами питного водопостачання, які затверджені рішенням виконавчого комітету Ужгородської міської ради від 25.07.2001 № 116, без урахування показів засобу обліку, що призвело до стягнення із споживача Шип Л.М. необґрунтованої плати за послугу, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною 1 статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, шляхом ущемлення інтересів споживачів, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

На підставі викладеного та керуючись статтею 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» абзацом 7 пункту 3 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001. №32-р., зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за №291/5482, з метою запобігання порушень законодавства про захист економічної конкуренції адміністративна колегія територіального відділення,

р е к о м е н д у є :

1. Комунальному підприємству «Виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства міста Ужгорода» (ідентифікаційний код - 03344326) вжити заходів щодо припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною 1 статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», шляхом проведення перерахунку плати за послугу з централізованого водовідведення споживачу Шип Л.М.

2. Про результати розгляду рекомендацій повідомити територіальне відділення у десятиденний строк з дня їх отримання.

Відповідно до статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи посадовими особами, яким вони надані.

Згідно з частиною 3 статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за умови виконання положень рекомендацій та вжиття відповідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається.

Голова Відділення -
голова колегії:

П. Калинич